

Лідія Герасимчук,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

НЕДІЙСНІСТЬ ШЛЮБУ ЗА СІМЕЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАСТОСОВАНІСТЬ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

В статті розкриваються питання недійсності шлюбу за Сімейним Кодексом України. Вказано, що ст. 38 СК України підставами недійсності шлюбу називає порушення вимог, встановлених статтями 22, 24-26 СК України. Це вимоги до шлюбного віку для чоловіків та жінок, які бажають зареєструвати шлюб, вимоги щодо добровільності шлюбу, вимоги щодо одношлюбності, вимоги щодо відсутності кровного споріднення та щодо неможливості шлюбу між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною. Звертається увага на те, що в ст. 38 СК України не має посилання на ст. 21 СК України, хоча серед загальних положень про шлюб в СК України вказана стаття є. Із змісту ст. 21 СК України вбачається ще одна вимога для осіб, які бажають зареєструвати шлюб: це повинні бути особи різних статей, адже зареєструвати шлюб в органі державної реєстрації актів цивільного стану можливо лише між чоловіком та жінкою. Одностатеві шлюби СК України не передбачає. Аналогічні посилання щодо недійсності шлюбу містять і колізійні норми сімейного права Закону України «Про міжнародне приватне право». Тому при вирішенні сімейних відносин з іноземним елементом практики, відмовляючи в реєстрації одностатевих шлюбів, можуть посилатися не на СК України, що було б логічно, а на статтю про застереження про публічний порядок Закону України «Про міжнародне приватне право». Так само має вирішуватися питання про дійсність чи недійсність шлюбу, укладеного за межами України. Такий порядок вирішення

вказаних питань підтверджується і практикою Європейського суду з прав людини. Але при цьому виникає дискусія: як трактувати поняття «публічний порядок», адже чіткого визначення змісту «публічного порядку» нема. Це породжує наступну дискусію: про легітимність норм міжнародного права.

Для того, щоб зняти вказані дискусії при вирішенні практичних задач автор статті пропонує внести відповідні зміни в СК України, а саме: в ст. 38 СК України повинно бути посилення і на ст. 21 СК України.

При цьому не будуть порушуватися права одностатевих союзів, адже на сьогоднішній день державне та суспільне визнання одностатевих сімейних союзів у багатьох країнах відбувається у формі реєстрованого партнерства.

Ключові слова: недійсність шлюбу, дійсність шлюбу, колізійні норми сімейного права, публічний порядок, застереження про публічний порядок, легітимність норм міжнародного приватного права.

Постановка проблеми. В Сімейному кодексі України (далі – СК України) [1] статті 21-26 визначають поняття шлюбу та умови дійсності шлюбу. Але в ст. 38 СК України серед підстав недійсності шлюбу нема посилення на ст. 21 СК України, в якій зазначається, що шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка. Аналогічні посилення є і в колізійних нормах сімейного права Закону України «Про міжнародне приватне право» [2]. Тому при вирішенні сімейних відносин, зокрема, з іноземним елементом практики посиляються на статтю про застереження про публічний порядок Закону України «Про міжнародне приватне право». Чіткого визначення змісту публічного порядку в законодавстві нема. Це породжує дискусію про легітимність норм міжнародного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Питання недійсності шлюбу розглядалося багатьма вченими, серед яких: Антокольська М.В., Ромовська З.В., Червоний Ю.С., Гопанчук В. С.,

Панова Л.В., Борисова В.І. Попри досконалий розгляд питання недійсності шлюбу, питання відсутності серед умов дійсності шлюбу вказівки на союз саме жінки та чоловіка не розглядалося. Не розглядалося і питання, як це впливає на вирішення сімейних відносин з іноземним елементом.

Метою даної статті є розгляд питання про відсутність серед умов дійсності шлюбу вказівки на союз жінки та чоловіка, і яким чином це впливає на практичне вирішення сімейних відносин, зокрема, з іноземним елементом. Для вирішення вказаної проблеми, для уникнення ряду дискусійних питань в правозастосовній практиці автором запропоновано відповідні зміни до СК України.

Вчені вказують, що недійсність шлюбу пов'язується з порушенням умов укладення шлюбу. СК України містить вичерпний перелік обставин, які слугують підставами для визнання шлюбу недійсним. Аналіз їх дозволяє дійти висновку, що недійсним визнається шлюб, зареєстрований в державному органі РАЦС за відсутності хоча б однієї з позитивних умов його укладення, або, навпаки, за наявності хоча б однієї з негативних умов укладення [3, с. 83].

Відповідно до ст. 38 СК України «підставою недійсності шлюбу є порушення вимог, встановлених статтями 22, 24-26 цього Кодексу».

Відразу хочемо підкреслити, що посилення на ст. 21 СК України відсутнє. В ст. 21 СК України дано визначення шлюбу:

«Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя.

Релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану».

Недійсність шлюбу – це форма відмови держави від визнання укладеного шлюбу як юридично значущого акту.

Залежно від того, які вимоги закону були порушені при укладенні шлюбу, останні поділяються на: абсолютно недійсні (ст. 39 СК України); шлюби, які визнаються недійсними за рішенням суду (ст. 40 СК України); шлюби, які можуть бути визнані недійсними судом (ст. 41 СК України).

Абсолютно недійсними вважаються шлюби, які укладені всупереч встановленим законом перешкодам до їх укладення, а саме, шлюб:

- зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі (ч. 1 ст. 39 СК України); укладенням такого шлюбу порушено принцип сімейного права — одношлюбність (ст. 25 СК України); у цьому випадку недійсним визнається останній шлюб, оскільки на момент його укладення особа вже перебувала в іншому зареєстрованому шлюбі;

- зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними братом і сестрою (ч. 2 ст. 39 СК України); укладенням такого шлюбу порушено такий принцип сімейного права, як відсутність кровного споріднення (ч. ч.1,2 ст. 26 СК України);

- зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною (ч. 3 ст. 39 СК України); в даному випадку порушуються вимоги ч. 2 ст. 24 СК України; але, якщо один із подружжя внаслідок психічного розладу буде визнаний судом недієздатним після укладення шлюбу, то шлюб не вважається недійсним, оскільки на момент його укладення обидва з подружжя були дієздатні.

Абсолютно недійсні шлюби вважаються недійсними з моменту їх реєстрації і не потребують судового рішення щодо цього. Анулювання актового запису відбувається органами ДРАЦС на підставі заяви заінтересованої особи з наданням відповідних доказів порушення цим шлюбом однієї з указаних засад сімейного права.

До шлюбів, які визнаються недійсними за рішенням суду, належать шлюби, укладені без вільної згоди жінки або чоловіка (ч. 1 ст. 40 СК України), а також фіктивні шлюби (ч. 2 ст. 40 СК України). При цьому порушується вимога, передбачена ч. 1 ст. 24 СК України «Шлюб ґрунтується на вільній

згоді жінки та чоловіка. Примушування жінки та чоловіка до шлюбу не допускається».

Дійсно, обов'язковою умовою реєстрації шлюбу є вільно і незалежно висловлене взаємне волевиявлення осіб, що одружуються, яке підтверджує їх намір створити сім'ю на підставі укладення шлюбу. Недотримання цієї умови тягне недійсність шлюбу.

Згода особи не вважається вільною, зокрема, коли в момент реєстрації шлюбу вона страждала тяжким психічним розладом, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння, в результаті чого не усвідомлювала сповна значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, або якщо шлюб зареєстровано в результаті фізичного чи психічного насильства (ч. 1 ст. 40 СК України).

Згідно з ч. 2 ст. 40 СК України, фіктивним визнають шлюб, укладений без наміру створити сім'ю та набуття прав та обов'язків подружжя, причому це може бути притаманним як для одного з подружжя, так і для обох.

Шлюб не може бути визнаний недійсним, якщо на момент розгляду справи судом відпали обставини, які засвідчували відсутність згоди особи на шлюб або її небажання створити сім'ю (ч. 3 ст. 40 СК України).

І останнє: шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду. Відповідно до ст. 41 СК України шлюб може бути визнаний недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований: між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною; між двоюрідними братом і сестрою; між тіткою, дядьком та племінником, племінницею; з особою, яка приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя і (або) їх нащадків; з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не надано права на шлюб. На відміну від ст. 40 СК України, яка містить імперативну норму про обов'язковість визнання шлюбу недійсним у судовому порядку, ст. 41 СК України встановлює лише можливість, а не обов'язковість цього. При цьому в ч. 2 ст. 41 СК України зазначається, що при вирішенні справи про визнання шлюбу недійсним суд бере до уваги, наскільки цим шлюбом порушені права

та інтереси особи, тривалість спільного проживання подружжя, характер їхніх взаємин, а також інші обставини, що мають істотне значення.

Шлюб не може бути визнаний недійсним у разі вагітності дружини або народження дитини у шлюбі між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною, між двоюрідними братом і сестрою, між тіткою, дядьком та племінником, племінницею, з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не було надано права на шлюб, або якщо той, хто не досяг шлюбного віку, досяг його або йому було надано право на шлюб (ч. 3 ст. 41 СК України).

У всіх перелічених трьох випадках шлюб є недійсним від дня його державної реєстрації (ст. 44 СК України).

Якщо слідувати букві закону, то посилання на ст. 21 СК України, в якій закріплена така умова дійсності шлюбу, як союз саме жінки та чоловіка, повинно було бути в ст. 38 СК України.

Проблема, яку ми бачимо на сьогодні, в зв'язку з відсутністю в ст. 38 СК України посилання на ст. 21 СК України.

В Законі України «Про міжнародне приватне право» в розділі IX «Колізійні норми сімейного права» визначаються колізійні прив'язки щодо питань права на шлюб та інших питань сімейного права .

Так в ст. 55 зазначається, що «право на шлюб визначається особистим законом кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу. У разі укладення шлюбу в Україні застосовуються вимоги Сімейного кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу».

А в ст. 58 регулюється питання дійсності шлюбу, укладеного за межами України: «Шлюб між громадянами України, шлюб між громадянином України та іноземцем, шлюб між громадянином України та особою без громадянства, що укладений за межами України відповідно до права іноземної держави, є дійсним в Україні за умови додержання щодо громадянина України вимог Сімейного кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу».

Якщо працівники органів ДРАЦС України будуть відмовляти в реєстрації шлюбу одностатевій парі з іноземним суб'єктом, то посилатися на

статті СК України щодо недійсності шлюбу (ст.ст. 38, 22, 24-26) вони не вправі. Вони відмовляють в реєстрації такого шлюбу, посилаючись на статтю 12 Закону України «Про міжнародне приватне право», в якій мова йде про застереження про публічний порядок: «Норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України».

21 липня 2015 року Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) ухвалив рішення, яким зобов'язав Італію узаконити союзи одностатевих пар [4]. Рішення ЄСПЛ ухвалене за позовами трьох італійських одностатевих пар. Вони намагалися юридично оформити свої стосунки, але влада Італії відмовила, посилаючись на те, що шлюби можуть укладатися виключно між жінкою та чоловіком.

Вказаним рішенням від Італії не вимагається узаконити одностатеві шлюби, пропонує знайти іншу форму, яка не містить слова «шлюб». Право на союз має бути у всіх пар, включно з одностатевими.

При ухваленні вказаного рішення ЄСПЛ послався на ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [5]:

«Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб».

Отже, заборона на одруження чоловіка з чоловіком та жінки з жінкою не може бути обґрунтована ані «національною безпекою», ані «захистом моралі», ані, тим більше, «мотивами добробуту чи охорони здоров'я».

А тепер згадаємо ст.12 Закону України «Про міжнародне приватне право»: «Норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком)».

Що треба розуміти під публічним порядком?

Загальноприйнято, що публічний порядок є відображенням фундаментальних суспільних принципів у моральному, релігійному, економічному, політичному та правовому середовищі. Але законодавчого закріплення цього поняття нема.

Доречно зазначає М.М. Мальський, що «... можна припустити, що, за задумом законодавця, принцип публічного порядку повинен стояти на захисті головних суспільних інтересів у разі виникнення спорів з іноземним елементом та визнання і виконання іноземних судових рішень національними судовими установами. Однак таке доволі широке та неконкретизоване визначення не дає змоги ефективно використовувати принцип «публічного порядку» в правозастосовній практиці, що часто призводить до необґрунтованого невизнання іноземних рішень з цих підстав.

І далі автор, підсумовуючи, каже, що «можемо визначити, що категорія публічного порядку і її застосування, як підстави для відмови у визнанні та приведенні до виконання іноземних рішень, зокрема рішень міжнародних комерційних арбітражів, є доволі неоднозначною у зв'язку із відсутністю чіткого визначення змісту публічного порядку та різними підходами до розуміння цього поняття в національному праві різних країн [6, с. 84].

Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод – основний документ Ради Європи – було розроблено в 1950 р. Тоді, мабуть, ніхто не думав, що за півстоліття розгорнеться дискусія про законність

одноставних шлюбів. Мабуть, коли розробляли СК України 2002 року, про можливість такої дискусії не подумали.

В ЄСПЛ діє прецедентний принцип. Тож одностатеві союзи з часом стануть поширеними на всій території Ради Європи (і для України також).

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [7]: «Рішення є обов'язковим для виконання Україною відповідно до статті 46 Конвенції».

Згідно зі ст.17 Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди при розгляді справ застосовують Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику ЄСПЛ як джерело права.

За цим же законом державі органи мають реагувати на правові прецеденти ЄСПЛ, в тому числі вживати певні заходи загального характеру. Серед них – внесення змін до чинного законодавства (ч. 2 ст.13 Закону).

Які це будуть зміни, покаже час, але варто подумати, щоб вони були прийнятні для більшості суспільства нашої держави.

Сидоренко Д.І. зазначає, що шлюб як вільний союз чоловіка та жінки — це інститут, на якому ґрунтується і на основі якого взагалі існує людське суспільство, тому кожна держава зацікавлена в тому, щоб такий союз, як шлюб був довготривалим, забезпечував інтереси обох сторін, а також відповідав низці вимог: створення його саме з метою народження та виховання дітей, забезпечення захисту прав та інтересів членів сім'ї у відносинах з третіми особами та державними органами, а також інші вимоги, в тому числі й вільна згода чоловіка та жінки на створення сім'ї (хоча така вимога стала основною лише нещодавно). У зв'язку із цим, питання забезпечення дотримання основних вимог, які ставляться до шлюбу як цивільно-правового союзу, тобто тих вимог, які впливали на визнання його дійсності з боку держави та суспільства, було предметом правового регулювання вже в найдавніші часи [8, с. 45].

Досліджуючи вимоги до шлюбу в різні часи, вчений завжди зазначає про союз чоловіка та жінки, не виділяючи це як вимогу, оскільки це завжди було загальноновизнаним, загальноприйнятним.

Центр «Наш світ» в своєму виданні вказує, що «...державне та суспільне визнання одностатевих сімейних союзів зараз поширюється по всьому світу – або у формі реєстрованого партнерства, або звичайного шлюбу. Беручи до уваги очевидні тенденції у цій сфері, ЄСПЛ у своїх останніх рішеннях фактично сформулював свою поточну позицію: за відсутності у певній країні можливості укласти звичайний шлюб, одностатеві сімейні пари повинні мати хоч яку-небудь альтернативну форму державного визнання, яка надає їм основні шлюбні права. На цей час вже декілька одностатевих пар подали позови до ЄСПЛ проти України, і немає сумнівів, що без потрібних законодавчих змін цей суді, рішення якого є обов'язковими до виконання та джерелом права в Україні, врешті-решт визнає порушення нашою державою Європейської конвенції з прав людини через відсутність юридичного визнання таких пар. Своєчасна розробка та ухвалення закону про реєстроване партнерство, яке буде доступним для одностатевих пар, дозволить запобігти такому розвитку подій та уникнути виплати компенсації з державного бюджету України величезній кількості одностатевих пар, права яких були порушені [9, с. 3].

Отже, мова йде про реєстроване партнерство, а не про шлюб відповідно до СК України.

І далі зазначається: «Розглядаючи справу «Оліарі та інші проти Італії», ЄСПЛ у 2015 р. наголосив, що «одностатеві пари так само, як і різностатеві пари, здатні вступати в стабільні, віддані відносини, і що вони знаходяться у ситуації, доречно подібній до різностатевої пари стосовно потреби у юридичному визнанні та захисту їхніх стосунків», і вирішив, що відмова італійської влади від запровадження будь-якої правової форми визнання таких стосунків порушує статтю 8 ЄСПЛ. На початку 2016 р. парламент Італії почав обговорення законопроекту про реєстровані партнерства для одностатевих

пар, який планується ухвалити у цьому ж році. Аналізуючи ці та інші нещодавні справи стосовно одностатевих пар, можна дійти висновку, що прецедентне право ЄСПЛ тепер вважає відсутність у національному законодавстві будь-якої форми визнання одностатевих сімейних пар порушенням обов'язків держави згідно Європейської Конвенції з прав людини. За таких обставин, одностатева пара у державі-члені Ради Європи, яка поскаржиться до ЄСПЛ на неможливість юридично оформити свої подружні стосунки в ситуації, коли аналогічна різностатева пара має таку можливість, має майже гарантований шанс виграти справу та отримати компенсацію за завдану їй шкоду. У 2014 році дві одностатеві подружні пари подали такий позов проти України і тепер очікують розгляду своїх заяв [9, с. 13].

Якщо проаналізувати Сімейний Кодекс Російської Федерації (далі – СК РФ), яка теж входить до Ради Європи, то побачимо відмінності в регулювання питання недійсності шлюбу. Так, в ст. 27 СК РФ [10], яка регулює питання недійсності шлюбу, є посилання на ст. ст. 12-14 та ч. 3 ст. 15 СК РФ. Стаття 12 СК РФ так формулює умови укладення шлюбу: «Для укладення шлюбу необхідно добровільна згода чоловіка та жінки, які вступають в шлюб, та досягнення ними шлюбного віку. Шлюб не може бути укладений при наявності обставин, які вказані в ст. 14 цього Кодексу». А далі, ст. 13 СК РФ розкриває питання шлюбного віку, а ст. 14 СК РФ – обставини, які перешкоджають укладенню шлюбу.

При такій редакції СК РФ застосування колізійних норм міжнародного приватного права про застереження про публічний порядок в питаннях правозастосовної практики, про які ми говорили, не потребується.

Є ще один аспект, який потрібно врахувати в зв'язку з поставленою проблемою. Питання легітимності норм міжнародного приватного права.

Легітимність як політико-правове поняття означає підтримку, позитивне ставлення, довіру або визнання авторитету влади та державно-правових інститутів суспільною думкою (у т. ч. зарубіжною), населенням країни або великими групами населення. Легітимність виключає застосування примусу з

боку влади. Чим більший примус, тим нижчий рівень легітимності. Поняття «легітимність» (від. лат. *legitimus* – законний, правомірний) сформувалося в період Англійської революції середини 17 ст. і Французької революції кінця 18 століття, однак у широкий вжиток увійшло лише на початку 19 ст. у зв'язку зі змінами політичного режиму та органів влади шляхом революцій, переворотів й інших радикальних суспільних перетворень [11].

Якщо слідувати даному визначенню легітимності, не можна не погодитися з висновком Іванової К.К., що «легітимність є суттєвою ознакою міжнародного права, на відміну від права національного, де легітимність в більшій мірі виступає елементом правової культури. Визвано це тим, що джерело легітимності міжнародного права таке ж, як і джерело створення та обов'язковості його норм, а саме, суверенна погоджена воля учасників міжнародних відносин. Міжнародне право існує постільки та настільки, настільки воно визнається його суб'єктами» [12, с. 143].

Висновки. Для того, щоб уникнути дискусій про легітимність норм міжнародного приватного права, про поняття «публічного порядку» в правозастосовній практиці необхідно, на наш погляд, ст. 38 СК України викласти в наступній редакції: «Підставою недійсності шлюбу є порушення вимог, встановлених статтями 21, 22, 24-26 цього Кодексу».

Вказані зміни не будуть порушувати права одностатевих союзів, адже на сьогоднішній день державне та суспільне визнання одностатевих сімейних союзів у багатьох країнах відбувається у формі реєстрованого партнерства.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21—22. Ст. 135.
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422.

3. Сімейне право України: Підручник/Л.М.Баранова, В.І.Борисова, І.В.Жилінкова та ін.; За заг.ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. К.:Юрінком Інтер, 2004. 264 с.
4. Рішення Європейського суду з прав людини «Oliari and others v. Italy» – URL: <http://www.articolo29.it/wp-content/uploads/2015/07/CASE-OF-OLIARI-AND-OTHERS-v.-ITALY.pdf>.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенцію ратифіковано Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
6. Мальський М.М. Публічний порядок у транснаціональному виконавчому процесі. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4822/malskyu0.pdf>.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.
8. Сидоренко Д.І. Підстави недійсності шлюбу за сімейним законодавством, що діяло на українських землях у Х–XXI ст.ст. Університетські наукові записки. 2018. № 65. С. 45-56.
9. Збірник матеріалів щодо запровадження реєстрованого партнерства в Україні. К.: Центр «Наш світ». 2018. 30 с. URL: https://gay.org.ua/publications/civil_partnership_propositions2016.pdf.
10. Семейный кодекс Российской Федерации: Закон от 08.02.1995 г. URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody&nd=102038925>.
11. Музика І.В. ЛЕГІТИМНІСТЬ як політико-правове поняття. Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во "Наукова думка", 2009. 790 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Legitimnist_ponyattya.
12. Петрова Е.К. Источники легитимности международного права. Российский журнал правовых исследований. 2018. № 2 (15). С.139-143.

The article addresses the issues of marriage invalidity under the Family Code of Ukraine. It is stated that Art. 38 of the Family Code of Ukraine on grounds of invalidity of marriage calls a violation of the requirements established by Articles 22, 24-26 of the Family Code of Ukraine. These are the marriage requirements for men and women who wish to register for marriage, the requirements for marriage voluntariness, the requirements for single marriage, the requirement for no relationship and the impossibility of marriage between the adopter and the adopted child. Attention is drawn to the fact that in Art. 38 of the Family Code of Ukraine has no reference to Art. 21 of the Family Code of Ukraine, although there is an article in the general provisions on marriage in the Family Code of Ukraine. From the content of Art. 21 of the Family Code of Ukraine sees another requirement for persons wishing to register a marriage: they must be persons of different sexes, since it is only possible to register a marriage in the state registration body of civil status acts between a man and a woman. The same-sex marriage the Family Code of Ukraine does not provide. Similar references to the invalidity of marriage are contained in the conflict of law rules of family law of the Law of Ukraine "On Private International Law". Therefore, when deciding on family relations with a foreign element of practice, refusing to register same-sex marriages, they may not refer to the Family Code of Ukraine, which would be logical, but to the article about the public order of the Law of Ukraine "On Private International Law". The issue of the validity or invalidity of a marriage made outside Ukraine should also be addressed. Such a procedure for resolving these issues is confirmed by the practice of the European Court of Human Rights. But there is a debate: how to interpret the concept of "public order", because there is no clear definition of the content of "public order". This gives rise to the following debate: the legitimacy of international law.

In order to remove these discussions in solving practical problems, the author proposes to make appropriate changes in the Family Code of Ukraine, namely: in Art. 38 of the Family Code of Ukraine should also be referred to Art. 21 of the Family code of Ukraine.

This will not violate the rights of same-sex unions, because today the state and public recognition of same-sex family unions in many countries is in the form of a registered partnership.

Keywords: invalidity of marriage, validity of marriage, conflict of law rules of family law, public order, reservations about public order, legitimacy of norms of private international law.